

Så blir EU mer innovativt och entreprenöriellt

2019-08-20 | Europaprojektet hotas av den nationalistiska populism som just nu sveper över kontinenten. För att mota populismen i grind behövs ett optimistiskt alternativ som ger medborgarna framtidstron tillbaka. Men detta är svårt i ljuset av den ”innovationskris” som EU just nu genomlider. Och ska krisen åtgärdas – vilket är fullt möjligt – krävs omfattande reformer på en rad områden, i syfte att främja en innovativ, ekonomisk tillväxt som gynnar alla.

Till och med EU-kommissionen anser att Unionen lider av en innovationskris. Det var därför EU år 2010 lanserade sin ”innovationsunion”, ett åtgärdspaket som än så länge inte haft mycket till effekt och sannolikt inte får det, eftersom det har fel fokus.

Policyåtgärderna handlar nästan enbart om forskning och utveckling (FoU) – antagandet är att om man satsar på FoU så borde EU bli mer innovativt. Resonemanget blottlägger en mekanisk syn på hur innovationer skapas.

FoU är viktigt, men för att det ska resultera i välfärdsskapande innovationer måste någon omvandla kunskapen till varor och tjänster. Den personen är ofta en entreprenör som tillvaratar ekonomiska möjligheter, för det mesta genom att starta företag som växer. Men entreprenören kan inte dra hela lasset – uppfinnare, finansiärer, nyckelpersoner och kompetenta kunder ingår även de i det ekosystem som behövs för att entreprenöriella projekt ska röna framgång. Utan ett klimat som gynnar alla de aktörerna kommer inte FoU-satsningar mynna ut i mycket av värde.

Ekosystemet är experimentellt till sin natur och kan inte kommenderas fram av politiker ovanifrån. Det EU:s politiker kan och bör göra är att utforma ett institutionellt ramverk som får entreprenöriella ekosystem att växa fram spontant.

Den 12 september är det Sverigelansering av boken *The Entrepreneurial Society: A Reform Strategy for the European Union*, skriven av oss

tillsammans med professor Mark Sanders, University of Utrecht. Boken finns för nedladdning och sammanfattar insikterna från ett treårigt EU-finansierat [forskningsprojekt](#) som involverade över 40 forskare från nio institutioner i nio EU-länder. Vi visar där att för att stärka EU:s entreprenöriella ekosystem så behövs framförallt reformer på följande sex områden:

- *Stärkt rättssäkerhet och äganderätt.* Detta är nödvändiga villkor för att det entreprenöriella ekosystemet ska fungera väl. Här har särskilt Öst- och Sydeuropa har en rejäl hemläxa att göra.
- *Ett enkelt skattesystem med få undantag.* Eftersom ingen vet var eller hur morgondagens stora innovationer dyker upp måste skattesystemet låta bli att gynna specifika ägarkategorier, finansieringssätt och ekonomiska aktiviteter.
- *Ett sparande som kanaliseras rätt.* Volymen på dagens sparande är inte problemet, utan att pensionsfonder och andra institutionella aktörer nästan bara får investera i säkra tillgångar. Enorm kreativ potential skulle frigöras om de kunde investera mer i entreprenöriella projekt.
- *Flexibla sociala förmåner.* Möjligheten att agera entreprenöriellt blir större i ett flexicuritysystem där sociala förmåner följer med den individ som lämnar en fast anställning för att exempelvis satsa på en startup. Att bli entreprenör ska inte vara mer riskabelt än nödvändigt.
- *Låga in- och utträdesbarriärer på marknader.* När det är enkelt att starta, driva och lägga ner företag kan nya idéer kan prövas till en låg kostnad. Samtidigt skapas ett konkurrenstryck som tvingar existerande företag att bli bättre.
- *Entreprenöriellt humankapital.* Detta är centralt om FoU ska leda till innovationer, men kan bara frodas om EU-medlemmarnas skolsystem sätter kunskap och kreativitet främst, från första klass ända till forskarutbildningen.

De här reformerna är inte enkla att genomföra, och en och samma politikåtgärd ger inte heller samma effekt i alla länder. Detta är dock inget

argument för passivitet. EU:s framåtanda och livskvalitet kan bara främjas om makthavarna i Bryssel och medlemsländerna bygger det slags ramverk som kan släppa loss entreprenörskapet. Så, och kanske bara så, kan medborgarna återfå sin framtidstro.

*Niklas Elert, ekonom och forskare,
Institutet för Näringslivsforskning (IFN)
Magnus Henrekson, professor och vd, IFN.*